

Pogled v prihodnost: Longitudinalno merjenje nasilja po slovenskih šolah

doc.dr. Dean Lipovac

INŠTITUT ZA
KRIMINOLOGIJO
pri Pravni fakulteti v Ljubljani

Javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

UNIVERZA
V LJUBLJANI

PF

Pravna
fakulteta

Presečne študije

- Zelo pogoste
- Opisujejo trenutno stanje pojava
- Omogočajo raziskovanje razlik med skupinami in korelacij
 - Npr. primerjava fantov in deklet
 - Npr. so storilci verjetneje žrtve?
- Ob reprezentativnem vzorcu omogočajo posploševanje na populacijo
 - Npr. “Tako je stanje glede nasilja pri 6. in 9. razredih OŠ v Sloveniji”

Zakaj longitudinalno? (1)

- "Edina stalnica v življenju je sprememba"
 - Koliko let preden raziskava preneha dobro odražati dejansko stanje?
 - Spremljanje trendov skozi čas (npr. na 5 let merimo v 9. razredu)

Zakaj longitudinalno? (2)

- Spremljanje posameznikov skozi čas
 - Istega leta merimo nasilje v 3. in 9. razredu. Denimo, da opazimo manj nasilja v 9. razredu. Kaj lahko sklepamo?
 - Pogosto sklepamo, da starejši otroci izvajajo manj nasilja (učinek razvoja).
 - Otroci rojeni v različnih časih (učinek kohorte). Za zgornji sklep moramo spremljati *iste* otroke skozi čas.
 - Ali se otroci spreminjajo – ali se samo zamenjajo?

Zakaj longitudinalno? (3)

- Razvoj posameznikov skozi čas
 - Ločevanje stabilnosti od spremembe (ali je nasilje stabilna ali prehodna lastnost posameznika?)
 - Razvojne poti
 - Stabilno nizke skupine?; Skupine z eskalacijo nasilja?; Skupine z veliko fluktuacije?
 - Prehodi vlog
 - Žrtev → storilec?; opazovalec → storilec?; storilec → žrtev?

Zakaj longitudinalno? (4)

- Vzročnost

- Presečne študije: Korelacija ni vzročnost

- Longitudinalne študije: Vpogled v kaj se pojavi prej in kaj kasneje

- Kaj spodbuja in kaj zavira nasilje?

Longitudinalni dizajn kot niz odločitev

- Kaj merimo?
- Kdaj merimo?
- Kako pogosto merimo?

Kaj merimo?

- Kaj je nasilje?
- Ali 'nasilje' pomeni isto skozi čas?
- Učinek konteksta
 - Kaj vse lahko vpliva na nasilje?
 - Vzdušje v razredu? Učitelji? Pogosta menjava razreda, učiteljev? Specifični dogodki?
 - Možnost spremljanja heterogenosti učinkov konteksta (nekaterim nekaj pomaga, drugim isto škodi).

Kdaj merimo?

- 1. in 5. razred? 3. in 7. razred? 5. in 9. razred?
- Odnos valov do (nekega) procesa
 - Pred in po pričetku pubertete?
 - Ob vstopu v OŠ in po privajanju?
 - V višjem razredu in kmalu pred odhodom iz OŠ?

Kako pogosto merimo?

- Koliko časa med valovi?
 - V kolikšnem času pričakujemo spremembe?
 - Premalo časa: Malo sprememb
 - Preveč časa: Spremembe zamudimo
- Koliko valov?
 - Koliko „premikov“ pričakujemo skozi čas?

Zaključek

- Longitudinalno raziskovanje omogoča razumevanje procesov, ne le opis stanj
- Zahteva vrsto vsebinskih in metodoloških odločitev
- Je lahko drago, dolgotrajno in kompleksno – a pri raziskovanju pogosto nenadomestljivo

POSVET:
NASILJE V ŠOLI: LONGITUDINALNO RAZISKOVANJE IN ZAGOTAVLJANJE VARNEGA IN
SPODBUDNEGA ŠOLSKEGA OKOLJA
3. 2. 2026

INŠTITUT ZA
KRIMINOLOGIJO
pri Pravni fakulteti v Ljubljani

Javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

UNIVERZA
V LJUBLJANI

PF

Pravna
fakulteta

